

Cuad. d. Versos, 1962, 11a, 22b) 'de la gent que hi havia ---'. En canvi és erroni posar aquí el nom d'embarcació (que és *beta*, no pas *veta*, *AlcM*, § 8, per al qual, veg. vol. I, 727a53, BATEU).

En conclusió geogràfica: el mot resta d'ús general des del Sud valencià, fins a la punta NO. del domini lingüístic i al cap de les Illes (fins eiv. «*veta*: cinta», PzCabr.). No és sinó algun ignorant o bilingüe defec-
tuós que abusa ridículament de *cinta* aplicant-ho a *vetes* no sedoses ni ornamentals, servils sequaços de la pobresa de la llengua castellana, en la qual diuen *cintas* a les 'vetes', car *veta* només hi existeix en accs. especialíssimes tècniques, i sembla ser manllevat del català, i potser en part de l'aragonès; en aquest sí que existí *veta*, documentat des d'un inv. de 1390 (BRAE IV, 354) fins avui (Borao; MzCoarasa, supra), DECH v, 795b16-23.

Significat especial i important és el de les «vetes» nàutiques, amb el qual apareix el nostre mot en la data més antiga, ja en parts velles del *Consolat de Mar*: «Mariner no-s deu despullar --- e si ho fa --- deu ésser surt en mar ab la *veta* del morgonal», §§ 125, 206, Pard., pp. 148, 252, o sigui que si ensenyava el cos impúdicament, el castigaven *sorgint-lo* («surt»), és a dir submergint-lo, sucant-lo en mar, remullant en capbusó (cf. MURGÓ, *morgonal* «drisse des encouchures»). «*Vetes* de prodès» (o sigui de PROIS), a. 1354 (Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, 78); «una *veta* de collar no complida; una *veta* de cànem de 4 cordons, d'arborat, --- una *veta* prima; id. nova; id. ab plombadura; id. a la greguesca», inv. de les Drassanes de 1467 (i altres en DAG.).

DERIV.: *Veteta* [Lab. 1840]. *Vetaire* [DAG.]; *vetter*; *veteria*. *Vetam*. *Vetó*. *Vetós*. *Vetat* adj.-part. [c. 1460, DAG.]; «cavall sor, *vetat*» 'de pèl sor, amb franges de color diferent', doc. d'Exea, a. 1364 (XTERrado, *Homen. a Badia M.*, 1985, n.º 219. *Envetar*.

CPT.: *Vetafrès*, en ús heràldic o armíger: «--- ab corona en lo cap, sobreposada una dalmàtica tota reyal, ço és, de *veta-fres*, ampla o de carmesí ---» doc. del S. xv, PJComes, *Lli. d. Coses Ass.*, 58 (veg. *fres*, FRIS); definició improvisada en *AlcM* (notem que no té res a veure amb el fr. *frisé* 'rissat' sinó amb 'fris').

Veta-segat: no ho conec de Bna. (*AlcM*); però va usar-ho Coromines en *Silèn* (cap. *Sermó de l'Ebre*) i ja s'ho havia apuntat en les notes preses per a color local, durant la navegació en *muleta* pel gran riu, c. Benifallet: «roques negres, *betasegades* de dalt a baix» (nota de 1923); com a terme de fusteria s'ho devia anotar Fontserè (al marge del seu *DOrt.*): «tauló *vetasegat*»; degué haver-hi també verb *veta-segar*: *batcegar* forma mal llegida o alterada, en: «null hom --- no gos --- listar ne vetar per forsa¹ ne *batcegar* negunes vestadures» a. 1313 (*Catalana* x, 196).

La combinació *vetes-i-fils* es torna pseudònim popular de 'comerç de merceria': «una tenda de *betes i fils* ---», Em Vilanova (*O. C.* II, 88); i veg. supra la cita de Russinyol, però després ja queda soldat, aplicat a la botiga mateixa: «veus aquell *vetes-i-fils*? Empeny la porta i amaga-t'hi darrere ---» (Bna. 1912 ---). És així

mateix aplicat al comerciant que l'explota: «--- el senyor Ramon --- aviat seria pare, que no descuidés la venda --- un dubte li va passar pel pensament: Serà noi, serà noia? La llevadora havia assegurat que seria un bordegàs --- ell, que no era ni llevadora ni metge, però que era *betes i fils*, només sabia una cosa: esperar --- si fos noi, el posaria a la botiga ---», Russinyol (ib., p. 9).

Perquè és que la mateixa pròcer família de l'escriptor «començà en un *vetes-i-fils* del barri de la Ribera» (JoPla, *Sgo. Russinyol i el seu temps*, 1955, 31), i la història de la família dels Esteves de l'*Auca*, n'era una espècie de sublimació invertida i extrovertida. «També s'aplica a una persona enriquida per una petita indústria» (Vic 1896, DAG.). I la dita no és sols de Bna. i el Princ., sinó de les altres terres de la llengua: la galantegen astutament i «aqueixa veu que li fa perdre el cap / ix del corn d'una botigueta / a-n-on vénen *vetes i fil*: / ja penseu bé que la nineta, / quan tindrà de fer calca empleta, / se llestarà aqueixa, asta n'hi hagués mil!», Saisset (*Perpiny.*, p. 71).

¹ ¿Entendre «--- ne vetar ne, *forse*, *batcegar*» (= *veta-segar*) com a glossa d'un collector que suggereix «forse FORSIT, potser, *veta-segar*? O mal llegit per *abcegar* (> *ABASSEGAR*), *vetar* = *vedar*, *listar* 'fer tria' (LLEST).

Vetací, V. *veure Vetafrès*, *vetaire*, V. *veta Vetallà*, V. *veure Vetam*, V. *veta Vetaquí*, V. *veure Veter*, *veta-segat*, *vetat*, V. *veta Veterà*, *veterania*, V. *vell Veteria*, V. *veta Veterinari*, V. *vell Vetes-i-fils*, V. *veta Vetigal*, -gall, V. *vetigal Vetilaina*, V. *tortellatge*, *tintilaina* (TENYIR) *Vetill* 'palanca', V. *vit m.*

Vetta-llissa! exclamació mall. o flastomia (BFerrà, *Comèdies* I, 95). Seria una «deformació eufèmica» de *com és vera la missa*, com diu Moll (ZRPB. XLIX, 1929, 287); *AlcM*, s. v. *llissa* § 3, apellant a un passatge de les *Rond. Mall.* del seu mestre; ell en sap més i no ho nego, però com s'engipona la forçada fonètica, no ens ho diu (què de la *m*? etc.); hi ha en això molt del tipus d'«etimologia anecdòtica», amb raó tan desprestigiat: en tot cas, fóra més simple veure-hi l'adv. demostratiu *vet* (VEURE): puix que, així com així, a Eiv., no sols *llissa*, tot sol, ja s'usa com a flastomia (*AlcM* § 4), sinó que també hi té el significat de 'dona de poc seny' (§ 3); doncs: 'vet aquí la ximbleta?'; deixem enlaire si és verament eufemisme per *missa*, o si es tracta bonament del nom del peix *llissa*, proverbial com a peix que salta fora de l'aigua allà on no s'espera, i símbol d'... allò altre (notem que ja s'usa en un sentit llicencios en el *Colloqui de Dames*, val. del S. xv, v. 302).

VETLLAR, del ll. VIGILARE 'estar sense dormir', 'romandre atent, vigilar'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«--- Al vespre morie-s En Josa, e dix M. P. a sa fi<1>la e a 'N Miró que anasen veer qui-l *vetlave*; e éls viuren l'ux tancad, e'l malaute ab un d'aquels, qui